

INKASSONÄMNDEN

Uttalande
den 15 februari 2001
Dnr 9/2000

Anmälare och gäldenär: En konsument

Ombud: Advokat Mats Carnestedt

Borgenär: AB Varbergs Finans
Box 1143
432 15 Varberg

Frågeställning: Verkställighet av dom som avsåg fordran som var
preskriberad redan då domen gavs

Bakgrund

Gäldenären leasade 1990 en personbil för enskilt bruk. Han kom i dröjsmål med leasingavgifterna och återlämnade bilen i förtid 1993 varvid avräkning skedde. Den utvisade att han hade en fordran på leasegivaren om 8 019 kr. Två år senare reste leasegivaren emellertid ett krav mot honom på ca 22 000 kr avseende obetalda leasingavgifter. Sedan fordringen överlåtits till borgenären ansökte borgenären om betalningsföreläggande mot gäldenären för utfående av 21 975 kr avseende dessa leasingavgifter, jämte ränta. Yrkandet bestreds. Målet överfördes till Jakobbergs tingsrätt som 1999 förpliktade gäldenären att utge yrkade belopp.

Sedan gäldenären anlitat juridiskt ombud blev han varse att fordringen torde ha varit preskriberad redan då han delgavs ansökan om betalningsföreläggande. Enär domen redan vunnit laga kraft sökte gäldenären återställande av försutten tid. Svea hovrätt avskog denna ansökan och Högsta Domstolen gav inte prövningstillstånd. Innan detta mål slutligt avgjorts framställde borgenären genom brev 1999-08-12 krav om betalning av 21 975 kr i kapital, 26 059 kr avseende ränta och 2 015 kr avseende kostnader, totalt 50 049 kr. I kravet angavs att om betalning inte erlades inom en vecka kunde ansökan om konkurs följa.

AB Varbergs Finans har uppgivit att bolaget 1998 förvärvade en portfölj med problemkrediter, bland dem fordringen mot gäldenären. Förvärvet skedde under villkor att varje fordran var lagligen grundad. AB Varbergs Finans risktagande skulle därmed vara begränsat till de enskilda gäldenärernas betalningsförmåga. Härav följde, enligt AB Varbergs Finans, att överlåtaren svarade för att preskription inte förelåg.

INKASSONÄMNDEN

AB Varbergs Finans har vitsordat att preskriptionstiden för den aktuella fordringen var 3-årig och förklarat sig ha utgått från att fordringen inte var preskriberad.

Bolaget har uppgivit att överlåtaren hade regelbundna kontakter med gäldenären, såväl skriftliga som muntliga, fram till och med 1996-05-08 då kravbrev avsändes.

AB Varbergs Finans har också uppgivit till Inkassonämnden att det inte är uteslutet att fordringen var preskriberad vid domstolsprövningen. Vidare har bolaget påpekat att om en borgenär skulle anses förpliktad att beakta gäldenärens intressen utöver vad gäldenären själv åberopar skulle detta innebära avsevärda konsekvenser i inkassoverksamhet vad avser kostnader, arbete och effektivitet.

Gäldenären har via sitt ombud ställt specifika frågor till Inkassonämnden i anledning av vad som förekommit.

Inkassonämndens bedömning

Inför besvarandet av gäldenärens frågor noterar nämnden att det är ostridigt att preskriptionstiden för den aktuella fordringen är tre år. För att fordringen inte skall vara preskriberad krävs därför att preskriptionsavbrott skett minst vart tredje år. Högsta Domstolen har i NJA 1996:809 slagit fast att bevisbördan för att preskriptionsavbrott skett åvilar borgenären. Det är dock inte nämndens uppgift att avgöra huruvida den aktuella fordringen preskriberats. Ärendet föranleder emellertid nämnden att pröva vad som gäller i inkassoverksamhet från etiska utgångspunkter med avseende på indrivning av preskriberad fordran mot konsument.

Inför denna prövning noterar Inkassonämnden att preskription innebär att borgenären förlorar rätten att kräva ut sin fordran. Frågan om en fordran är preskriberad bevakas dock inte självant av myndigheter. För att myndigheter skall kunna beakta frågan krävs i stället att gäldenären gör en preskriptionsinvändning.

Preskription hindrar dock inte att fordringen, under vissa förutsättningar, används till kvittning och inskränker inte heller borgenärens rätt att ta i anspråk panträtt eller retentionsrätt som gäller till säkerhet för fordringen. Preskription innebär således ändå inte att fordringen skulle utslockna. En gäldenär kan vidare välja att betala även om fordringen är preskriberad. En sådan betalning är inte att anse som en benefik rättshandling.

Mot bakgrund av vad ovan sagts besvarar Inkassonämnden gäldenärens frågor enligt det följande.

Fråga 1: Föreligger skyldighet att kontrollera om en fordran är preskriberad innan ett ärende drivs vidare?

Inkassonämnden anser att god etik i inkassoverksamhet kräver att borgenären eller inkassoombud prövar fordringen innan inkassoåtgärd vidtas. Det får anses rimligt att prövningen av fordringen utformas med beaktande av att inkassoverksamhet, vilken - som i förevarande fall - avser många fordringar, är en masshantering som gör det befogat att upprätthålla ett skäligen effektivitetskrav. Detta är typiskt sett till fördel både för borgenärer och gäldenärer. Inkassonämnden anser därför att i sådana fall kan den prövning, som skall föregå en inkassoåtgärd, göras mer översiktlig med

INKASSONÄMNDEN

särskilt beaktande av äldre fordringar men utan krav på djupgående granskning av varje särskilt fall. Vad särskilt avser preskription av en överlåten fordran kan prövningen ske bl.a. genom att förvärvaren förvissar sig om att preskriptionen bevakats av överlåtare.

Fråga 2. Är det förenligt med god etik i inkassoverksamhet att kräva in en fordran som borgenären vet eller bör känna till att den är preskriberad?

Om borgenären eller ett inkassoombud vid prövning av fordringen enligt ovan eller i annat sammanhang skulle finna att en fordran mot konsument faktiskt är preskriberad anser Inkassonämnden att det strider mot god etik i inkassoverksamhet att söka framtvunga betalning vare sig genom att ansöka om rättslig åtgärd eller på något annat sätt. Detta gäller dock inte åtgärd som avser sådan kvittning eller sådant ianspråktagande av panträtt eller retentionsrätt som kan ske även för preskriberad fordran.

Om det, utan att en borgenär eller ett inkassoombud kunnat konstatera att en fordran faktiskt är preskriberad, ändå framkommer sådana omständigheter som ger skäl ifrågasätta att fordringen kan vara preskriberad kräver god etik att en rimlig undersökning görs för att skapa klarhet i den frågan innan någon åtgärd vidtas för att uppnå betalning.

Fråga 3. Är det förenligt med god etik att ansöka om konkurs innan mål om återställande av försutten tid avgjorts.

Inkassonämnden anser att det kan i och för sig inte anses strida mot god etik i inkassoverksamhet att en borgenär eller ett inkassoombud använder sig av de åtgärder för att uppnå betalning som rättssystemet erbjuder. Det kan ändå strida mot god etik att vidtaga sådana inkassoåtgärder som inte är ändamålsenliga eller som är mer vittgående än vad som kan anses påkallat. Det strider också mot god etik att hota med åtgärder som den som framställer hotet inte avser att vidtaga.

Inkassonämnden noterar vidare att en konkursansökan är en särdeles ingripande åtgärd. Den är därför förenlig med god etik endast om särskilda skäl föreligger. Detta gäller i synnerhet om gäldenären är en konsument. Sådana särskilda skäl kan exempelvis utgöras av intresset att bevaka att tidsfrister för återvinning inte löper ut, att gäldenären bedriver en förlustbringande verksamhet, att det är påkallat att få till stånd en sådan mer djupgående utredning som ingår i konkursinstitutet, att gäldenären söker undanskaffa egendom eller att gäldenären i övrigt agerar så att det är påkallat att tillgripa konkurs för att bevaka borgenärens berättigade intressen. Normalt bör dock, enligt Inkassonämndens mening, ett utmätningsförsök göras innan en konkursansökan övervägs med avseende på en konsument.

Med detta uttalande avslutar nämnden handläggningen av ärendet.

Detta uttalande har avgivits enhälligt av ordföranden Lennart Groll samt ledamöterna Mats Bendrik, Sveriges advokatsamfund, Tom Ekelund, Finansbolagens Förening,

INKASSONÄMNDEN

Charlotte Strandberg, Svenska Inkassoföreningen, och Robert Vikström, Svenska Bankföreningen.

Inkassonämnden

/Lennart Groll/
Ordförande

/Hans Wahrolén/
Sekreterare